



§ 43 Mošuvnnat – joatkka.

Biehtjes Nils-Biehtara Jånni Pavlus sagadaolli

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu- ja luondoriggodagaid geavaheapmi

Áššegirjiit

- M 602 Marianne Gråik, Johanna Njaita, Ingrid Inga, Åsa Blind 2023-02-23, dnr 1.1.8-2023-327
- Dievasčoahkkineavdegirji 2023-02-21—23, § 16
- Stivrabeavdegirji 2023-03-28—30, § 58.17
- Stivrabeavdegirji 2023-09-29, § 145.11
- Válgalávdegotti beavdegirji 2023-10-18, 41.4
- Boazodoallolávdegotti beavdegirji 2023-19—20, § 45.7
- Nuoraidráđi beavdegirji 2023-11-23, § 55.2
- Ealáhuslávdegotti beavdegirji 2023-12-14, § 75
- Dearvasvuoda- vuorrásiid ja valástallanlávdegotti beavdegirji 2024-03-07, § 16.4
- Giellalávdegotti beavdegirji 2024-04-18, § 20
- Kulturlvevdegotti beavdegirji 2024-10-16; § 8.4
- Cealkámuš kulturlávdegotti ságadoallis
- Stivrabeavdegirji 2024-10-29—31, § 135.6

Marianne Gråik, Johanna Njaita, Lavu Doamma ja Bejuka Gunna Ingira Ingir ja Heaikko Lásse Álfre Åsa leat guovvamánu 23. b, buktán mošuvnna mas gáibidit:

- ahte Sámediggi galgá váldodoaimbarggu rámmaid siste bargat sámi árbevirolaš máhtu ásaheami ovdii ja sihkkarastit buriid eavttuid árbevirolaš guohtunvuđot boazodollui.
- ahte sierra sámi árbevirolaš prográmmaráđi ovddasteaddjit galget aktiivvalaččat bargat boazodoalus ja eará sámi ealáhusat galget maid leat mielde prográmmaráđis
- ahte ovddasteaddjit, geain lea nana máhttu sámi árbevirolaš guohtunvuđot boazodoalus ja sámi eallinvuogis ja eallinbirrasis leat mielde prográmmaráđis.
- ahte sierra prográmmaráđi ruhtadit lea vejolaš Boazodoalu ovddidan ruhtademiin 2023 bušeahttajagi rájes.
- ahte Sámediggi ásaha sierra prográmmaráđi vái árbevirolaš máhtto- ja nannenbarggu sáhttet álggahit ja dáhkkiidit guohtunvuđot boazodoalu,
- ahte Sámediggi várre sierra juolludeami árbevirolaš sámi guohtunvuđot boazodoalu seailluheapmái, seammás go bargá prográmmaráđi,



§ 43 Mošuvnnat – joatkka.

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu ja luondoriggodagaid geavaheapmi.

ahte Sámediggi lágida guovddášdoaibma mišuvnna rámmaid siskkobealde semináraid sámi árbevirolaš máhtus, árbevirolaš luondduvuđot boazodoalus, biebmmamis jna. mat leat čadnojuvvon biologalaš mánnggabealatvuhtii ja dálkkádatrievdamiidda, vai lasihit oppalaš máhtu boazodoalu birra eiseválddiid gaskkas, ráđđehusas ja dutkamis. Bovdejuvvon oassálastit sáhttet leat čearut, Norgga orohagat, boazodoalu suoma boazodoalo ovddasteaddjit, dutkit, guoskevaš eiseválddit jna.

Stivra mearridii cuoŋománu 28. – 30. b. 2023. § 58.17

ahte hálldahus galgá válbmet mošuvnna vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, riektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddit mearrádusa áššis.

Gáibádus duogáš

Mošuvnnas almmuhit ahte boazodoalu ovddasteaddjit oaivvildit om. ahte Sámedikki doaibmabijut biologalaš mánnggabealatvuoda konvenšuvnna ektui ja heahtedoarjja uhkidit sámi árbevirolaš máhtu guohtonvuđot boazodoalu ja bistevas ávkkástallama ja luondduriggodagaid ávkkástallama suodjaleami. Nugo ovdamearkka dihtii ahte Sámediggi "Boazodoalu ovddideames" vállje bohccuid biebma heajos ealáhaga geažil boazodoalus, ja eaige doarjjo guohtonvuđot boazodoalu, mii dárbbasa eará doaibmabijuid go biebma. Boazodoallit leat maid cuiggodan ahte dás leat iešguđetge beroštumi ja sisabahkkejeaddjit čuočuhit ahte ii leat dárbu guohtoneatnamiidda go boazodoallit sáhttet biebmat bohccuid.

Dasto namuhuvvo mošuvnna ahte Sámediggi guovddášdoaibmagohččuma siste biologalaš mánnggabealatvuoda (CBD) olis, de ferte ásaht eahpedábalaš rahčamušaid ja doaibmabijuid ja ferte boazodoalliin ovttasbargat vái sáhtá bisuhit ja seailluhit árbevirolaš boahtte áigiá sámi guohtonvuđot boazodoalu muktašuvvon guohtoneatnamiin. Lea maid dárbu eanet máhttui sámi árbevirolaš guohtun ja luonddu geavaheapmái vái galgá sáhttit gáibidit vuoigatvuodaid eatnamiidda ja čáziide boazoguohtoneatnamiin ja čájehit ahte eallin-, orrun- ja birgen eavttut luonddus ja luonddu riggodagain lear rievdan miehtá boazodoalloguovlluin.

Dasto namuhuvvo mošuvnnas ahte Sámediggi guovddášdoaibmagohččuma siste biologalaš mánnggabealatvuoda (CBD) olis, de ferte ásaht eahpedábalaš ángiruššamiid ja doaibmabijuid ja hui lagas ovttasbarggus boazodolliiguin vai árbevirolaš sámi máhttu geavatlaš eallinvuogis ja eallinbirrasis ja vai nagodit seailluhit guohtonvuđot sámi



§ 43 Mošuvnnat – joatkka.

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu ja luondoriggodagaid geavaheapmi.

boazodoalu rievdaduvvon guohtondilit boahtteáigái. Lea maid dárbu eanet máhttui sámi - sámiid árbevirolaš eanan guohtoneatnamiid geavahan vugiid birra vai sáhtta nannet vuoigatvuoda eatnamiidda ja čáziide boazoguohtonguoovlluin ja čalmmustahtti rievdaduvvon eavttuid eallit, assat ja birget luondduin ja luondduriggodagain olles boazodoalloguoovllus.

Leat gávnnašan ahte lea stuorra dárbu ealáskahttit sámi árbevirolaš máhtu geavahit guohtoneatnamiid, luonddu ja sámi eallima ja eallinvuogi vái seailluhit biologalaš mánggabealatvuoda boazodoalloguoovllus.

Mošuvdna čalli oaivvildit ahte, go ekosystemat nu garrasit goariduvvojit boareala ja árktalaš guovlluin (boazodoalloguoovlluin) – dál ferte bohccuid biebmat vai boazodoallu ain bisuhuvvo sámi servodaga vuodđun. Biebma negatiiva váikkuhusat guohtoneatnamiidda, árbevirolaš boazodollui, ja biologalaš mánggabealatvuhtii galgá erenoamážit fuomášuhttit ja čuvgehit earret eará Sámedikki guovddášdoaimmagohččuma ja dutkama bokte.

Sámedikkis lea regulerenreivves bušeahhtajahkái 2021 čuovvovaš bargu:
*Sámediggi galgá leat guovddášdoaimma artihkkaliid 8(j) ja 10(c) biologalaš mánggabealatvuoda ja fátmastit eará eiseválddiid ja oasálaččaid, main lea máhttu ja rolla dáid artihkkaliid Ruotas.
Sámediggi galgá raporteret ráđđehussii (Birasgáhttendepartementii) suoidnemánu 15. beaivvi 2023 rádjai mo guovddášdoaimmajuolludeapmi čadahuvvui áigodagas 2021-2023.*

Bargui gullá maid Sámedikki regulerenreivve mielde 2021 bušeahtta jahkái ahte buot árbevirolaš máhttu ja bistevaš dološvieru geavaheapmi mii čatnasa biologalaš mánggabealatvuhtii Ruotas. Dat lea sihke sámi- ja eará máhttoárbevierut. Barggu ulbmiljoavku lea stuoris ja dat mearkkaša ahte dan ferte ráddjet. Dássázii leat ulbmiljoavkkut leamaš beroštupmejoavkkut, mat ovddastit máhttoárbevieruid, eiseválddiid, main leat čanastagat árbevirolaš máhttui ja bistevaš dološvieru, ja vel oahpposuorggi ja museaid ovddasteaddjit. Prográmmaráđi ásaheavvui vái gávdno gulahallanvuogádat, ja beassá ulbmiljoavkkuin deaivvadit ja joatkit bargguin nugo boahtá ovdán mošuvdna 602.

Prográmmaráđi leamaš oasálaš ja lea doaimman gulaskuddanásahussan, earret eará máhttomateriálaide mat namuhuvvojit mošuvdna 602. Materiála ulbmil lea čohkket dieđuid CBD artihkkaliid 8j ja 10c birra, bidjat daid ruota oktavuhtii ja dainna lágiin ásaheavvut eavttuid vái ožžot eanet máhtu árbevirolaš máhtu ja bistevaš árbevirolašgeavaheamis. Materiálas čilgejuvvo earret eará ahte eiseváldin Sámediggi diehtofilmmaid, Sámedikki



§ 43 Mošuvdna – joatkka.

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu ja luondoriggodagaid geavaheapmi.– joatkka.

árvodokumeanta Eallibiras, árbedieđu ovdamearkkat leat nugo filmmat main boazodoalu, duoji ja guollebivdu ovddidit. Materiálas lea maid filbma šibitdoalu birra. Sierra prográmmaráđi ásaheapmi goavddášdoaibmagohččumii dagahivčče váttisin doalahit bálddallas proseassaid čoahkis. Goavddášdoaibmagohččumis leat geavaheaddjjoavkkut, main leat sullasaš ja muhtumin seamma hástalusat ja dárbbut. Dat sáhtta leat ahte eiseválddit fertet vuhtii váldit áššiide, mat váikkuhit om. boazodoalliid, guollebivdiid dahje eanadoalliid. Nu go bargu lea hábmejuvvon, de ferte Sámediggeráđđi danne oaidnit iežas koordinerenrolla dakkár perspektiivvas mii fáttmasta buot árbevirolaš máhtu.

Berošteaddjiorganisašuvnnaid, mat ovddastit árbedieđu goavddášdoaibmagohččumis dálá prográmmaráđis árvvoštallo leat guovddášis árbedieđu barggus. De šaddá vejolaš stivret dán barggu prográmmaráđi bokte ja ovttaárvosaš bargovuohki sáhtášii doalahit. Fuomášit ferte ahte prográmmaráđi rolla vejolaš boahttevaš barggus ii leat čielggaduvvon ja sáhtta rievdaduvvot dálá hámi ektui.

Stivra mearridii čakčamánu 29. b. 2024, § 145.11

ahte bivdit cealkámuša buot lávdegottiin ja nuoraidráđis.

Válgalávdegoddi mearridii golggotmánu 18. b. 2024, § 41.3

ahte ii buvttu cealkámuša

Boazodoallolávdegoddi mearridii golggotmánu 19.- 20. b. 2024, § 45.7 ///

ahte cealkit čuovvovaččat;

Boazodoallolávdegoddi atná ahte árbevirolaš máhttu lea dehálaš boazodoalu seailluheapmái. Lea siskkáldas guorahallan jođus man ulbmil lea guorahallat boazodoalu otná ođđa eavttuiguin ja oaidnit leago vejolaš heivehit boazodoalu luondduvuđot ealáhussan. Vástádus dasa lea ahte bohccuid biebman lea eallisuodjaleapmi heajos ealáhaga geažil bohccuid ealiheami dihtii. Luondduvuđot boazodoalus dárbbášit ain fuođđariid go dat lea oassi eallisuodjalusas. Leat maid guorahallamin gávdnojit go eará doarjunvuogit earret



§ 43 Mošuvdna – joatkka.

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu ja luondoriggodagaid geavaheapmi.– joatkka.

fuodđarat goavvin ja mii ii váikkut eallisuodjaleapmái. Dál ožžot heahtedoarjaga go guohtun hedjona. Dat mearkkaša ahte eai oaččo doarjaga jos lea buorre guohtun.

ahte sierra prográmmaráđi ásaht go juo gávđno prográmmaráđi, de lea várra ahte šaddá eahpeproduktiiva go dat sáhttet vuostálaga bargat
Boazodoallolávdegoddi lea seamma oaivilis ahte máhttu árbevirolaš máhtu birra ferte lasihuvvot, eandalii go guoská praktihkalaš máhtu birra, got bohccuid biebman váikkuha biologalaš mánnggabealatvuhtii. Lávdegoddi atná ahte ferte vuhtii váldit bohccuid ceavzimiid váikkuhivčče luonddu iešguđetge láhkai.
Boazodoallolávdegoddi atná ahte Sámedikki bargu guovddášdoaimma ovddasvástideaddjin doaimma bures ja ballá ahte lassi doaimmat sáhttet goazahit barggu. Boazodoallolávdegoddi oaivvilda ahte boazodoallu muktašuvvá dađistaga nugo álo lea dahkan. Dálkkádatváikkuhus ja servodathuksen nuge ruvkedoaimmain, bieggamillut ja vuovdedoallu gieđahallá Sámediggi iešguđege láhkái. Árbevirolaš máhttu lea sus gii oahpaha ja oazžu máhtu, mii lunddolaččat govve dan dili mas mii leat dál ja ahte ovddit buolvvaid máhtu ii sáhte álo geavahit.

ahte evttoha ahte manimus ahte-cealkka mošuvnnas rievdaduvvo čuovvovaččat nugo dás vuolde. " Sámediggi ordne guovddášdoaimmagohččuma mielde semináraid sámi árbevirolaš máhtu, árbevirolaš luondduvuđot boazodoalu ja biebman birra jn. mii čatnasa biologalaš mánnggabealatvuhtii ja dálkkádatrievdamii vái eiseválddit, ráđđehus ja dutkamis ožžot eanet máhtu dan birra. Oasseváldiid maid sáhttet bovdejuvvot leat čearut, Norgga orohagat, Suoma boazodoallu ovddasteaddjit, dutkit, guoskevaš eiseválddit jn.",

ahte evttoha ahte eará "ahte cealkagat" mošuvnnas hilgojuvvojit

Nuoraidráđi meannudii ášši skábmamánu 23, b. 2023, § 55.

Nuoraidráđi atná ahte lea váttis árvoštallat maid mošuvnna sáhtta dagahit guovddášdoaimmaovddasvástádusa doibmii.

Nuoraidráđi mearridii

ahte evttohit hilgut mošuvnna



§ 43 Mošuvdna – joatkka.

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu ja luondoriggodagaid geavaheapmi.– joatkka.

Ealáhuslávdegoddi mearridii juovlamánu 14. b. 2023 , §§ 75

ahte eai cealkke áššái maidege, go mošuvnna sisdoallu gullá Ealáhuslávdegotti doibmii ja lávdegoddi áigu bargat eanet sámi ealáhuseallimii Ealáhuspolitihkalaš doaibmaprogramma mielde

Dearvvasvuoda- vuorrasiid ja valáštallanlávdegoddi meannudii ášši njukčamánu 7. b. 2024, § 16.4

Dearvvasvuoda- , vuorrasiid- ja valáštallanlávdegoddi doarjja eanaš osiid mošuvnnas. Dat lea eahpečielggas mo programmaráđi ovddasteapmi galgá leat

Lávdegoddi mearrida

ahte evttoha ahte stivra dohkeha mošuvnna

Giellalávdegoddi mearridii cuoŋománu 18. b. 2024, § 20

ahte evttoha stivrii ahte mošuvdna lea vástiduvvon

Kulturlávdegoddi mearridii golggotmánu 16. beaivvi 2024, § 8.4

Ahte gohččut ságadoalli vástidit evttohussii.

*Kulturlávdegotti ságadoalli lea buktán čuovvovaš cealkámuša;
Kulturlávdegoddi doarju áššemeannudeaddjiid cealkámušaid*



§ 43 Mošuvdna – joatkka.

§ 43.8 M 602– Sámi guohtunvuđot boazodoallu ja sámi árbevirolaš máhttu ceavzilis luonddu ja luondoriggodagaid geavaheapmi.– joatkka.

Stivrass lea seammá oaidno gomošuvnnas 602 Ládunruorahellamis . velá eambbo ráđđehallamiin álbmotčuoggá bargogohččumat olis les seammá oaivil go Láidunlávdegotti mošuvdna nr 602.

Velá bubbe prográmmaráđđi fokalčuoggá bargogohččumis ii buvtt barggu ovddosguvlui Árbevirolaš máhttu lea guoddi oassi boazodoalus ja dasto oassi fokalčuoggá bargogohččumis. jus manemus oassi dohkkehuvvo nugo Láidunlávdogoddi evttoha de váhtá dat eambbo návččáid ja bargoveaga mas Sámedikkis ii leat odne,

Stivra mearridi golggothmánu 29 – 31 b 2024, § 135.6 evttohit Sámediggi mearridit

ahte hilgut mošuvnna

Paragráfa dárkkistuvvui dakkaviđe

Stefan Mikaelsson evttoha mošuvnnat 599, 602, 606, 612, 614, 615 beavdáibiddjojit.

Sátnejođiheaddji evttoha ahte Stefan Mikaelsson proposišuvdna dohkkehuvvo dahje hilgojuvvo ja oaidná ahte Sámediggi dohkkehii Stefan Mikaelssona evttohusa.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjat mošuvnnaid 599, 602, 606, 612, 614, 615.



§ 43 Motioner – *forts.*

Paulus Kuoljok ordförande

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna

Dokument

- M 602 av Marianne Gråik, Johanna Njaita, Ingrid Inga, Åsa Blind 2023-02-23, dnr 1.1.8-2023-327
- Plenumsprotokoll 2023-02-21—23, § 16
- Styrelseprotokoll 2023-03-28—30, § 58.17
- Styrelseprotokoll 2023-09-29, § 145.11
- Valnämndens protokoll 2023-10-18, 41.4
- Rennäringsnämndens protokoll 2023-19—20, § 45.7
- Ungdomsrådets protokoll 2023-11-23, § 55.2
- Näringsnämndens protokoll 2023-12-14, § 75
- Hälso- äldre och idrottsnämndens protokoll 2024-03-07, § 16.4
- Språknämndens protokoll 2024-04-18, § 20
- Kulturnämndens protokoll 2024-10-16, § 8.4
- Kulturnämndens ordförandes yttrande
- Styrelseprotokoll 2024-10-29—31, § 135.6

Marianne Gråik, Johanna Njaita, Ingrid Inga ja Åsa Blind lea guovvamán har den 23 februari 2023 inlämnat

en motion där de yrkar:

- att Sametinget inom ramen för fokallpunktsuppdraget verkar för inrättande av ett särskilt programråd enbart för samiska traditionell kunskap och att goda förutsättningar säkerställs för en levande traditionell naturbetesbaserad renskötsel i framtiden
 - Att representanter i det särskilda programrådet för samisk traditionell kunskap i samråd med renskötselns organisationer samt att representanterna ska vara aktiva inom renskötsel och att även andra samiska näringar ingår i programrådet
 - Att representanter med stor kunskap om traditionell samisk kunskap om naturbaserad renskötsel och om samiskt levnadsstätt och livsmiljö ingår i programrådet
 - Att verka för finansiering av det särskilda programrådet kan ske via Främjande av rennäringsanslaget fr om budgetåret 2023
- att Sametinget tillsätter det särskilda programrådet skyndsamt för att kunna påbörja arbetet med att synliggöra samisk traditionell kunskap och att stärka och säkerställa traditionell samisk naturbetesbaserad renskötsel för framtiden
- att Sametinget avsätter särskilda medel för att vidmakthålla traditionell samisk naturbetesbaserad renskötsel parallellt med arbetet i programrådet,
- att Sametinget inom ramen för fokallpunktsuppdraget anodnar seminarier om samisk traditionell kunskap, traditionell naturbaserad renskötsel, utfodring mm kopplat till



§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna – *forts.*

biologisk mångfald och klimatförändringarna för att öka den generella kunskapen om rennäringen hos myndigheter, regeringe och forskningen. Inbjudna deltagare kan vara samebyar, renbetesdistrikt i Norge, renskötselföreträdare i Finland, forskare, berörda myndigheter m fl.

Styrelsen beslutade den 28 – 30 mars 2023, § 58.17

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandena

I motionen anges att röster inom renskötselförbundet menar att t ex Sametingets insatser enligt konventionen om biologisk mångfald och när det gäller beslut om katastrofskadeskydd tenderar att tunna ut samisk traditionell kunskap om naturbetesbaserad renskötsel och hållbart nyttjande och tillvaratagande av naturens resurser. Ett exempel är att Sametinget genom anslaget "Främjande av rennärning" enbart valt att stödja utfordring av renar vid beteskriser samtidigt som stöd inte ges till renskötare som väljer traditionell samisk naturbetesbaserad renskötsel som är i behov av andra insatser än utfordring. Renskötare anför också att motstående intressen och exploatörer kan hävda att nuvarande omfattning av renbetesmarkerna inte behövs för samisk naturbetesbaserad renskötsel eftersom allt fler renskötare kan utfordra renarna.

Vidare anges i motionen att det inom ramen för Sametingets fokalpunktsuppdrag enligt konventionen om biologisk mångfald (CBD) behöver utformas otraditionella insatser och åtgärder i mycket nära samarbete med renskötare för att upprätthålla och bevara traditionell samisk kunskap i praktiskt levnadssätt och livsmiljö och för att kunna upprätthålla naturbetesbaserad samisk renskötsel i ett förändrat beteslandskap för framtiden. Även ökad kunskap om traditionell samiska brukningssätt av beteslandskapet och naturen behövs för att kunna hävda rätten till mark och vatten inom renbetesmarkerna och för att synliggöra ändrade förutsättningar att leva, bo och klara sig av naturen och naturresurserna för hela renskötselområdet.

Motionären finner även att det finns stort behov av att revitalisera kunskap om samiskt traditionellt bruk av betesmarkerna, naturen och det samiska levnadssättet och livsstilen för att bevara biologisk mångfald inom renskötselområdet.



§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna – *forts.*

Motionären anser också att – utifrån att det sker storskalig utarmning av ekosystem inom det boareala och arktiska regionerna (renskötselområdet) – att utfordring av renar är idag livsnödvändigt för att kunna upprätthålla och bevara renskötseln som grund för hela det samiska samhället. Utfodringarnas negativa påverkan på dels betesmarkerna, dels på förändringar av traditionella samiskt brukningssätt och dels betydelsen av biologisk

mångfald i det samiska samhället behöver särskilt uppmärksammas och belysas bl a inom ramen för Sametingets fokalpunktsuppdrag och genom forskningen.

Sametinget har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2021 ett uppdrag enligt följande:
Sametinget ska vara fokalpunkt för artiklarna 8(j) och 10(c) i Konventionen om biologisk mångfald (CBD) och i det arbetet involvera andra myndigheter och aktörer som har kunskap och roll att spela i genomförandet av dessa artiklar i Sverige. Sametinget ska senast 15 december 2023 till regeringen (Miljödepartementet) redovisa hur fokalpunktsuppdraget genomförts under 2021-2023.

Uppdraget innefattar i enlighet med Sametingets regleringsbrev för budgetåret 2021 all traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk kopplat till biologisk mångfald i Sverige. Det innebär både samisk- och annan kunskapstradition.

Målgruppen för uppdraget är stor vilket innebär att avgränsningar har krävts. Hittills har målgrupperna innefattat intresseorganisationer som företräder kunskapstraditioner, myndigheter med koppling till traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk i sina uppdrag samt företrädare för utbildningssektor och museer. För att skapa plattform för dialog, möta målgrupperna och föra arbetet framåt har som framgår i motion 602 har ett programråd bildats.

Programrådet har varit delaktig och fungerat som remissinstans bl.a. för det kunskapsmaterial som nämns i motion 602. Syftet med materialet är att samla information om CBD, artiklarna 8j och 10c, sätta det i en svensk kontext och därigenom skapa förutsättningar för ökad kunskap kring traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk. Materialet beskriver bl.a. Sametinget som myndighet genom informationsfilm, Sametingets värdegrundsdokument Eallibirás, exempel på árbediehtu genom filmer som lyfter rennäringen, slöjden och fisket. Materialet beskriver även fäbodbruk i en film.

Att bilda ytterligare ett programråd inom ramen för fokalpunktsuppdraget bedöms kunna bidra till att skapa utmaningar med att hålla samman parallella processer. Inom fokalpunktsuppdraget finns brukargrupper med liknande och i vissa fall samma utmaningar och behov. Det kan gälla myndigheters hänsynstagande vid beslutsfattande som påverkar ex.



§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna – *forts.*

renskötare, fiskare eller fäbodbrukare. Så som uppdraget är utformat behöver Sametinget därför se sin samordnande roll ur ett perspektiv som innefattar all traditionell kunskap. De intresseorganisationer som företräder árbediehtu i fokalpunktsuppdragets befintliga programråd bedöms kunna utgöra stommen för ett intensifierat arbete med árbediehtu. På så sätt skulle detta arbete ha möjlighet att kanaliseras genom programrådet och ett jämlikt arbetssätt kunna bibehållas.

Noteras bör att programrådets roll i ett eventuellt kommande uppdrag inte är fastställt och kan komma att ta andra former än dagens upplägg.

Styrelsen beslutade 29 september 2024, § 145.11

att inhämta yttrande från samtliga nämnder och ungdomsrådet..

Valnämnden beslutade den 18 oktober 2024, § 41.3

att avstå från att yttra sig

Rennäringsnämnden beslutade 19-20 oktober 2024, § 45.7

att avge nedan yttrande;

Rennäringsnämnden anser inledningsvis att traditionell kunskap är viktig för bevarande av rennärning inom renskötselområdet. Det pågår en intern beredning som särskilt tittar på traditionell naturbaserad renskötsel där avsikten är att se om det utifrån dagens förändrade förutsättningar är möjligt att tillämpa en renskötsel som är strikt naturbaserad. Svaret är så här långt att utfodring av renar är en djurskyddsåtgärd för att vid låst bete ge djur en möjlighet att överleva. En strikt naturbaserad renskötsel behöver fortfarande tillskottsfoder inom ramen för djurhälsa. Det tittas även på om det finns stödformer vid beteskriser som inte innefattar renfoder men då får djurhälsan inte äventyras. Just nu innebär katastrofskadeskydd att stöd ges vid låst bete. Det innebär att skyddet inte utgår om betet är tillgängligt


Justerarens sign



§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna – *forts.*

Att inrätta ett särskilt programråd då det redan finns ett programråd riskerar att bli kontraproduktivt där råden snarare motarbetar varandra.

Rennäringsnämnden delar uppfattningen att kunskapen om traditionell kunskap behöver ökas inte minst vad gäller praktisk kunskap om hur biologisk mångfald påverkas vid utfodring av renar. Nämnden anser dock att renens hälsa inte får äventyras vid beteskriser även om det innebär viss påverkan av olika marker.

Rennäringsnämnden anser att Sametingets arbete inom fokalpunksansvaret är väl fungerande och befarar att en utökad verksamhet riskerar att bromsa arbetet.

Rennäringsnämnden menar att renskötseln förändras som den alltid gjort. Den klimatpåverkan och samhällsutbyggnad med bland annat gruvor, vindkraft och skogsbruk hanteras av Sametinget på olika sätt. Traditionell kunskap ligger hos den som ger och tar emot kunskapen vilket på ett ganska naturligt sätt speglar den tid vi lever i och att föregående generationers kunskap inte alltid kan användas.

att föreslå att sista att-satsen i motionen med nedan lydelse antas;
" Sametinget inom ramen för fokalpunktsuppdraget anordnar seminarier om samisk traditionell kunskap, traditionell naturbaserad renskötsel, utfodring mm kopplat till biologisk mångfald och klimatförändringarna för att öka den generella kunskapen om rennäringen hos myndigheter, regeringen och forskningen. Inbjudna deltagare kan vara samebyar, renbetesdistrikt i Norge, renskötselföreträdare i Finland, forskare, berörda myndigheter m fl",

att föreslå att motionens övriga att-satser avslås.

Ungdomsrådet behandlade ärenden den 23 november 2023, § 55.2

Ungdomsrådet har svårt att bedöma vad motionen kan tillföra redan befintliga strukturer inom fokalpunksansvaret.

Ungdomsrådet beslutade

att föreslå styrelsen att avslå motionen.



§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna – *forts.*

Näringsnämnden beslutade 14 december 2023, §§ 75

att avstå från att yttra sig i frågan då motionens innehåll inte faller in under Näringsnämndens verksamhetsområde och nämnden vill arbeta mera renodlat med samiskt näringsliv i enlighet med Näringspolitiska handlingsprogrammet.

Hälso- äldre och idrottsnämnden behandlade ärendet 7 mars 2024, § 16.4

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden är positiv till stora delar av motionen. Det finns otydlighet om hur representation till tänkt programråd ska se ut.

Nämnden beslutade

att föreslå styrelsen att bifalla motionen.

Språknämnden beslutade 18 april 2024, § 20

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

Kulturnämnden beslutade den 16 oktober 2024, § 8.4

att uppdra till ordförande att besvara motionen.

Kulturnämndens ordförande har avlämnat nedan yttrande;
Kulturnämnden stödjer motionärernas yrkanden



§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.8 M 602– Samisk naturbetesbaserad renskötsel och samisk traditionell kunskap om hållbart nyttjande av naturen och naturresurserna – *forts.*

Styrelsen har i sak samma syn på motion 602 som Rennäringsnämnden.

Ännu ett programråd inom ramen för fokalpunktsuppdraget kommer inte att föra arbetet framåt.

Traditionell kunskap är en bärande del i renskötseln och redan en del av fokalpunktsuppdraget.

Om sista att satsen skulle antas som Rennäringsnämnden föreslår krävs det resurser i medel och personal som Sametinget idag saknar.

Styrelsen beslutade 29 – 31 oktober 2024, § 135.6 föreslå Sametinget besluta

att avslå motionen.

Paragrafen justeras omedelbart

Stefan Mikaelsson föreslår att motionerna 599, 602, 606, 612, 614, 615 bordläggs.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Stefan Mikaelssons Förslag och finner att Sametinget godtagit Stefan Mikaelssons förslag

Sametinget beslutar

att bordlägga motionerna 599, 602, 606, 612, 614, 615